

4.13 Landbruk (VO nr. 61)

4.13.1 Innledning

Den kommunale landbruksforvaltningen omfatter vedtaksmyndighet som førsteinstans, samt innstillingsmyndighet for en rekke økonomiske og juridiske virkemidler i landbruket. Landbrukskontoret har kontrollmyndighet for ulike tilskuddsordninger og forvalter omlag 155 mill. kroner årlig gjennom disse. Enheten har ansvar for landbruksvikarordningen, klinisk veterinærvaktordning, kommunalt fellingslag for rovvilt, samt natur- og viltforvaltning. Enheten skal jobbe for næringsutvikling innen tradisjonelt landbruk og bygdenæringer, og er en viktig aktør inn mot arbeidet til Innovasjon Norge. Landbrukskontoret har et godt samarbeid med næringsmiddel- og foredlingsindustrien og andre landbruksrelaterte FoU-virksomheter i kommunen og regionen. Enheten betjener om lag 1.700 eiere av landbrukseiendommer, herav 543 aktive jordbruksforetak og 1.100 skogeiere.

Hovedmål:

Landbrukskontoret skal arbeide aktivt for å utvikle og styrke landbruket og annen landbruksrelatert næringsvirksomhet i hele kommunen gjennom offensiv næringsutvikling, innovasjon og forvaltning.

4.13.2 Oversiktstabeller

Tabell 4.13.2.1 Personalressurser (årsverk)

	31.12.2018	Budsjett 2019	Forslag 2020	Forslag 2021	Forslag 2022	Forslag 2023
Årsverk samlet	9,09	9,09	9,09	9,09	9,09	9,09

Tabell 4.13.2.2 Drifts- og investeringsbudsjett (kr 1.000)

	Regnskap 2018	Budsjett 2019	Forslag 2020	Forslag 2021	Forslag 2022	Forslag 2023
Driftsutgifter	11 258	9 658	9 953	9 953	9 953	9 953
Driftsinntekter	4 772	2 854	2 800	2 800	2 800	2 800
Netto driftsutgifter	6 486	6 804	7 153	7 153	7 153	7 153
Investeringsutgifter	0	0	0	0	0	0
Investeringsinntekter	0	0	0	0	0	0
Netto investeringsutgifter	0	0	0	0	0	0

4.13.3 Behovsvurderinger

Landbruket i Ringsaker er i vekst og har totalt sett en langt større produksjonsvekst enn gjennomsnittet for landet og sammenlignbare kommuner. Det legges stor vekt på landbruksbasert næringsutvikling. Det praktiseres en klar og forutsigbar forvaltning gjennom ulike økonomiske og juridiske virkemidler, og en har en god viltforvaltning.

Satsingsområder

Ringsaker er en av Norges største og mest allsidige landbrukskommuner med stor verdiskaping innen produksjon av mat og tømmer, samt ulike bygdenæringer. Kommunen har et stort ansvar for å følge opp nasjonale målsettinger for jord- og skogbruk. Den viktigste oppgaven er å sikre nok, trygg og variert mat av god kvalitet ved å utnytte de lokale produksjonsressursene best mulig. Landbruket har også et stort ansvar for å sikre miljøgoder som bevaring av biologisk mangfold, kulturlandskap, redusere utslipp av klimagasser og økt binding av karbon, samt fokus på skogens og jordas funksjon som karbonlager.

Det er et mål å opprettholde og øke volumproduksjonen innen plante- og husdyrproduksjonene, samt utnytte produksjonsevnen på skogarealene bedre med mål om økt tømmerproduksjon. Dette

må gjøres på en slik måte at potensialet i jord, skog og bygningsmasse utnyttes optimalt samtidig som at klima- og miljøgevinster oppnås. Markedsprognoser for 2020 tilsier enten overproduksjon eller tilnærmet markedsbalanse for kjøtt- og mjølkeproduksjon og følgelig lite rom for nyetablering eller økt produksjon nasjonalt. Dette påvirker utviklingen av husdyrholdet i Ringsaker og er utfordrende for mange av kommunens gårdbrukere. Denne situasjonen krever større bevissthet på ulike trender og å utnytte de muligheter markedet vil gi i årene framover. All planteproduksjon som Ringsaker har naturgitte forutsetninger for vil være et viktig satsningsområde med et betydelig potensiale. Dette både med tanke på å øke arealproduktiviteten og å utnytte markedspotensialet. Et offensivt og sterkt landbruk er avgjørende for hele den landbruksbaserte industrien i kommunen.

Uavhengig av dagens markedssituasjon er det fortsatt et mål at verdiskapningen innen landbruket i Ringsaker i årene som kommer skal ha større økning enn andre sammenlignbare kommuner og regioner i landet. Videre er det også et mål å øke verdiskapningen innen bygdenæring på en slik måte at menneskelige ressurser og skaperlyst utløses. Reiseliv og lokalprodusert mat er sentralt framover. Økt profilering av landbruket i Ringsaker og Ringsaker som *Matkommunen* er viktig i denne sammenheng.

Jordbruk

Mjøskjøtt er et samarbeidsprosjekt mellom Nortura, Animalia, Kjøttkompaniet, Strand Unikorn, lokale storfekjøttprodusenter og Ringsaker kommune, og delfinansieres av Innovasjon Norge. Prosjektet har som mål å etablere en regional merkevare innen storfekjøtt basert på lokale fôrressurser, hovedsakelig gras. Det skal bidra til økt produksjon basert på lokale ressurser, økt verdiskapning i hele verdikjeden, samt å styrke legitimiteten til produksjon av storfekjøtt. *Mjøskjøtt* mottok nylig en sterk annenplass i Norturas innovasjonspris.

Landbrukskontoret har sammen med grunneiere og fylkesmannen vært aktiv i arbeidet med at Helgøya i 2018 ble et Nasjonalt utvalgt kulturlandskap i jordbruket. I 2020 tar kommunen over ansvaret for forvaltningen av tilskudd til *Utvalgte kulturlandskap*. En vil i 2020 arbeide videre med ulike kurs og inspirasjonskvelder rundt temaer som restaurering og skjøtsel av kulturlandskapet.

Det vil i 2020 og årene framover legges vekt på landbruket i Ringsaker sin rolle i forbindelse med ulike tema innen klima og miljø. Landbrukskontoret vil bidra til dette, både med tanke på ulike klimatilpasninger og tiltak for å redusere landbrukets utslipp. Klimasmart landbruk og presisjonsjordbruk er viktige nøkkelord. En vil i samarbeid med de øvrige kommunene på Hedmarken gjennomføre prosjektet *Fornybare energikilder for landbruksbygg* neste år. Formålet er å øke kunnskapsnivået rundt bruk av fornybare energikilder i landbruket, med fokus på tiltak på den enkelte gård. Prosjektet delfinansieres av Miljødirektoratet.

Det vil også i 2020 bli gjennomført en *Kornskole* som skal gi økt kunnskap om god agronomi og dyrkningsteknikk, økt avling og bedre kvalitet. Kurset er en del av satsinga på økt kornproduksjon i Hedmark 2017-2021, der hele verdikjeden har gått sammen for å sette fokus på kornproduksjon. I tillegg vil det gi økt bevissthet rundt planteproduksjon generelt for best mulig utnyttelse av kommunens arealressurser til mat til mennesker og dyrefôr. Kurset delfinansieres av fylkeskommunen.

I 2020 gjennomføres prosjektet *Møteplass for lokalmatnettverket på Hedmarken*. I tillegg skal det gjennomføres ulike informasjonsprosjekter om mat og matproduksjon mot barn og ungdom i Ringsaker i samarbeid med bla. biblioteket, skoler, Innlandsmarkedet og Geitmyra Ringsaker matkultursenter for barn. Prosjektene delfinansieres av fylkesmannen.

Landbrukskontoret har initiert prosjektet *Bondens nettverk, det er alltid hjelp å få*. Dette er et samarbeid mellom faglagene, veterinærene, psykisk helse i kommunen og Landbrukskontoret.

Det er også prosjekter under utarbeidelse for gjennomføring neste år knyttet til blant annet pollinerende insekter, jordkultur og framtidens muligheter for landbruket i Ringsaker, samt oppfølging av beitebruksplan for fjellet.

Skogbruk

Kommunen er delaktig i et utviklingsprosjekt for bedre utnyttelse av bjørk. I 2020 vil dette prosjektet fortrinnsvis jobbe med markedet for bjørketømmer. Det er allerede på plass leveransmuligheter for bjørkeråstoff fra Ringsaker til Orkla/Jordan til produksjon av tannstikkere. Jordan er verdens største produsent av tannstikkere i tre. I tillegg vil det i 2020 bli arbeidet med markeder innen emballasje, medisin (betulin) og konstruksjoner.

Fra og med 2020 vil kommunen overta hele den offentlige forvaltningen av skogsbilvegene. Dette inkluderer alt fra godkjenning av prosjekter til forvaltning av tilskuddsordningene. Skogsbilvegene er viktige for god skogforvaltning, både for avvirkning av tømmer og for alt skogkulturarbeid. Skogkultur som ungsogpleie vil være et satsningsområde også i 2020.

Klimasatsningen i skogbruket fortsetter i 2020. Dette er et samarbeid mellom offentlig forvaltning og skognæringen. Et av satsingsområdene er å øke tettheten i skogplantingene, samt gjødsling av yngre og eldre produksjonsskog.

Hele verdikjeden for matproduksjon samt skogbruksnæringen i Ringsaker har et stort potensiale for vekst i årene som kommer. Dette potensialet skal en bidra til å utnytte i samarbeid med gårdbrukere, ulike fagmiljøer, næringsmiddel- og foredlingsindustri og landbruksrelaterte FoU-virksomheter.

4.13.4 Standardendringer og nye driftstiltak

Reduksjon i driftsutgifter

Det er innarbeidet et generelt prosentvis kutt i driftsrammen med til sammen kr 12.000. Innsparingen tas ved reduksjon av telefonutgifter.